

8131 J₂
KSP

Adj. Generalna.
L. dz. 112.

-1-

M.p. 1.VIII. 1921.

R A P O R T Nr. 3-ci.

SCISLE TAJNE!

CZĘŚĆ I-sza. Delegacja Sowiecka.

W uzupełnieniu raportu Nr.1-szy, podaje się dodatkowe dane o następujących osobach z Delegacji Sowieckiej.

- 1/ Sekretarz KOCHANSKI, według zeznania por. Kwiatkowskiego, w Kijowie był prezesem Cz.K. i rozstrzelał wielu Polaków to samo stwierdzają poszczególni członkowie Del. Ros., a zaprzecza Słuwis.
- 2/ Szofer KONASZKO, marynarz, jest jednym z agentów Kochańskiego i wykazuje w tym kierunku wiele uzdolnienia i sprytu, znany w Równem z czasu pobytu bolszewików, wówczas jako szofer zajmował się rekwizycją automobilów.
- 3/ Maszynistka RUKSINA specjalnie zajmuje się wywiadem Polskiej Delegacji i zbiera dane co do poszczególnych osób.
- 4/ Telegrafista SMOLIN jak się okazało jest komunistą i posiada zaufanie Kochańskiego.

Przybyli nowi członkowie Sowieckiej Delegacji:

- 5/ KOWAL Ignacy -- ekspert agronom, człowiek starszy, lat 40, członek Ispółkoma Ukraińskiego, z przekonania mienszewik, bliższych danych brak.
- 6/ GORAIN Włodzimierz ekspert wodny, były oficer armji carskiej, przyjaciel Słuwisa. Bliższych danych brak.
- 7/ KANDIN Piotr nieinteligentny -- komunista.
- 8/ ULINSKI -- agent łączności, żyd lat 28, pochodzi z Grodziska pod Warszawą, komunistą nieinteligentny, przyjaciel i kolega szkolny Kochańskiego.
- 9/ RAPAPORT Eljasz lat 20, żyd, sprytny komunistą.
- 10/ BABICZ Szeftel ref. gospodarczy, lat 28, żyd z Polski. Był w Warszawie w 1905 roku, inteligentny, sprytny, kolega Kochańskiego, komunistą.
- 11/ MICHAJŁOWSKI. Intendent. Były Kom. Dezerter. w Kijowie. Jest człowiekiem zaufania Słuwisa i wspólnie z nim prowadzi nadużycia w gospodarce domowej Del. Sow., ku niezadowoleniu reszty personelu.

W ostatniej miesięcznej urzędowej ankiecie tylko dwóch członków podało oficjalnie swą przynależność jako bezpartyjnych bez powodu t.j. Jakimowicz i Bekleszew. Wywiadem i agitacją zajmują się: Kochański, Uliński, Gorbunow, szofer Konaszko i ew. Michajłowski, ten ostatni jeździł w zeszłym roku z 1-szą Del. Sow. do 6-ej armji.

U W A G I :

Po wyjeździe głównej Delegacji zauważono, że przewodniczący Słuwis, który dotąd czuł się bardzo nie swoje na stanowisku przewodniczącego i podkreślał swe przekonania nie komunistyczne, obecnie przeciwnie stara się w rozmowach zaznaczyć, że jest komunistą. Ponadto usunął z Kom. Rozjem. delegata Djabło, za to, że ten nie nadawał się do tego rodzaju robót, jak wyraził się Słuwis w rozmowie z Cz.K. Na miejsce Djabło został obecnie wyznaczony jako delegat od ludności Tureckiej kierownik ofensywy Osob. Otdieła na odcinku 26 baonu celnego.

Kochański, jak twierdzi Szuwis, na skutek jego starań, zostanie odwołany. Delegacja Sowiecka po otrzymaniu połączenia ze Związkiem rozmawiała z Cz.K. Kijowskim i Charkowskim. Cz.K. Kijowski chciał rozmawiać z Ignatowem, lecz połączenia nie otrzymało. W ostatnich dniach członkowie i personal Del. Sow. pracują dość intensywnie na miejscu w Równem i w okolicy. Codziennie wszyscy pojedynczo rozchodzą się w niewiadomych kierunkach, automobilem i koleją wyjeżdżając w okolice Równa, sprawdzić ich niema możliwości, gdyż IV D przy Starostwie tem nie interesuje się mimo usilnych próśb i starań ze strony Pol. Del.. Stan taki zaczyna budzić poważne obawy. W tych dniach oczekiwane jest przybycie 18-tu członków Kom. Rozjemczych którzy wraz z Del. Gran. będą mieszkali w Równem.

Ostatnio udało się dokładnie sprawdzić daty co do stosunku Szuwisa do Głównej Del. Według słów wiarygodnych i poinformowanych osób ze składu Del. Sow. zaproponowała Moskwa Szuwisowi dzisiejsze stanowisko Pestkowskiego. Było to przed otrzymaniem w Moskwie wiadomości o składzie Polskiej Del.. Szuwis odmówił gdyż wyjazd za granicę pociąga za sobą w konsekwencji stawianie dwóch zakładników oraz podawanie adresu wszystkich członków rodziny, którzy głową ręką za zachowanie się danego osobnika: wówczas nominację otrzymał Pestkowski. Gdy Rząd Sow. otrzymał wiadomość o nominacji pułk. Sławka, telegraficznie dano kategoryczny rozkaz Szuwisowi objęcia stanowiska przewodniczącego Podkom. Woł., jako przeciwwagę. Szuwis pozostaje jednocześnie jako mąż zaufania Moskwy kontrolujący także czynności Pestkowskiego. Charakterystycznym jest fakt, że pieczętkę urzędową na Szuwis, a nie Kochanski, który pełni funkcję Kom. Polit. Szuwis poza swoim służbowym stanowiskiem jest równocześnie Komisarzem, z tego powodu powstają zatargi między Kochanskim, a Szuwisem, a w konsekwencji ma nastąpić odwołanie Kochańskiego. Obecnie Szuwis już gra w dość otwartą grę, czego dowodem jest odmowa zawizowania legitymacji pułk. Sławkowi na poruszanie się w pasie granicznym w dniu 1. XVIII. b. r. / Szuwis żąda od Kijowskiego Cz.K. zwiększenia sum reprezentacyjnych.

CZĘŚĆ II-ga. SYTUACJA NA WOŁYNIU.

1/ Bandy komunistów Ukraińskich.

Dnia 9/VII r. b. rozpoczęła grasować w powiatach Dubieńskim, Krzemienieckim, Rówieńskim, Ostrogskim, banda złożona z 40 ludzi w polskich mundurach. Po zbadaniu okazało się, że to jest oddział destrukcyjny bolszewicki. Banda napadła na posterunek policji w Mizecz, ograbiała funkcjonariuszy i zniszczyła akta: następnie urządziła kilka napadów na mieszkańców powiatu Krzemienieckiego, napadła na posterunek policji w Nowomalinie i przeszła na teren powiatu Rówieńskiego. Stąd po kilku dniowym pobycie w lasach dn. 26. VII b. r. w okolicach Bołotkowiec przeszła na stronę bolszewicką.

2/ Próby wzniesienia powstania na Wołyniu. Według danych otrzymanych przy aresztowaniu komunistów w Równem, miejscowi bolszewicy pod osobistą odpowiedzialnością przewodców mają wzniesić w miesiącu wrześniu powstanie. Rozkazy z Moskwy wkręć uzależniają egzystencję Rosji Sow. od powstania na Wołyniu.

3/ Bezpieczeństwo. Nawiązując do osobnego raportu o stanie policji /IV/ w Równem

Wkrótnem i sąsiednich powiatach jeszcze raz podkreśla się konieczność wzmocnienia i zorganizowania organów bezpieczeństwa/polit/. W razie niemożności wzmocnienia IVD oraz Defensywy 13 dyw. piech. rozciągnięcie kompetencji żandarmerji na osoby cywilne i włożenie na nią odpowiedzialności za bezpieczeństwo osobiste i prac Podkom., mogłoby sytuację częściowo polepszyć i zapobiec ewent. przerwaniu robót. Nawiązując do możliwości przewrotu bolszewickiego na Wołyniu, uwzględnić należy fakt, że Cz.K. Kijowskie, Charkowskie i Zwiahelskie w porozumieniu ze Sławisem, wysyła starannie dobieranych członków Kom. Rozjem. Nr. 4 i 5. Właściwy cel Sow. Delegacji Rozjemczej aż nadto widoczny. Tu podkreślić należy jeszcze raz żądanie Słuwisa o zwiększenie funduszu dyspozycyjnego przez Cz.K. Kijowskie. W stosunku do pulsu ruchu bolszewickiego oficjalnego i nieoficjalnego wszelkie możliwe zarządzenia na miejscu spowodowane przez nas są niewystarczające. Władze zdają sobie sprawę z ew. niebezpieczeństwa, lecz dzięki polityce władz centralnych i własnej nieudolności nie mają możliwości ztemu zapobiec.

4/ Kordon graniczny. Stan moralny oddziałów obsadzających granicę z każdym dniem pogarsza się, posterunki przeważnie obowiązkowa swych nie wykonują t.j. służby nawet w dzień nie pełnią. /Zeznanie skarbnika Pol. Del. z przejazdu wzdłuż odcinka Korzec-Ujście/Lapownictwo wśród żołnierzy staje się zjawiskiem normanem i rozszerza się na oficerów n.p. w ostatnich czasach posterunek żandarm. w Ostroggu zaaresztował ppor. Szajdę z 1 komp. 26 baonu celnego za łapówkę od uchodźca w wysokości 10000mk., ppor. Marcinkowskiego za aferę z kołmi/zeznania o łapownictwie żołnierzy złożone przez uchodźcę Korsaka/. W dalszym ciągu zbiera się jak największą ilość danych dotyczących obsady granic.

CZĘŚĆ III-cia. SYTUACJA NA UKRAINIE.

1/ Obsada granicy.

- a/ Potwierdzenia wiadomości o obsadzie granicy zawartych w raporcie Nr. 2-gi nie otrzymano.
- b/ Odcinek graniczny Szumsk-Wielbowno obsadzony jest przez 125 i 126 baon gran /300 bagnetów/. Posterunek Osob. Otdieła na tym odcinku jest w Czerniwodzie.
- c/ Posterunek celny w Nowem Mieście pod Ostrogiem /dwóch żołnierzy i 3 cywil./
- d/ Zaobserwowano wśród żołnierzy sowieckich nastroj wrogi dla Polski: widoczny rezultat agitacji wśród Krasnoarmiejców.

Stan
e/ ~~Nastroj~~ moralny bez zmian.

2/ Dyslokacja.

- a/ Koncentracji wojsk na szeroką skalę na granicy nie zauważono.
- b/ Skonstantowane przygotowania do otwarcia składów materjałów woj., które mają być utworzone w pobliżu granicy. Otwarto dotychczas większy skład w Sławucie/amun. artyl. i mundur./. Odcinek graniczny Wołyński obsadza 12 dyw. piech. /bliższych danych nie p-trzymano/.

- c/ Meldowany w raporcie Nr. 2 - gł. dyon artylerji, który przejeżdżał przez Fastów obecnie znajduje się w Kamionce i Swobódce od 22.VII r.b.
- d/ 1 pułk jazdy złożony przeważnie z Polaków ma swój sztab w Borysowie/wieś, szwadrony są rozmieszczone na granicy, pułk jest dobrze zaopatrzony, konie posiada dobre, nastrój żołnierzy dobry.
- e/ W Borochoeszcy jest oddział karab. maszyn. /4 karab./
- f/ W Szepetówce stoi sztab 30 bryg. piech.
- g/ Najlepiej zorganizowane są na Ukrainie oddziały Budiennego z którymi powa- nie liczy się Moskwa. Budienny dzięki popularności swej między Kozakami Do- skimimi i Kubanskimi nie zawsze spełnia rozkazy Moskwy o ile są mu niedogo- ne. Jednakowoż stosunek jego do Sowieców jak dotychczas jest zupełnie lojal- ny. Oddziały ew. niepewne w walkach wewnętrznych, nie są zupełnie pewne w r- zie przewrotu, natomiast całkiem pewne w razie wojny zewnętrznej.

3/ Zarządzenia wojskowe.

- a/ Jako podstawę demob. wzięto usunięcie z armji czynników kontrewalucyjnych i specjalistów, pozostawiając element pewny przez niekwalifikowany. Służba do lat 50 obowiązuje w dalszym ciągu. Jako uzupełnienie ściągają się ideową uko- dzień, która przeszedłszy szkołę wojskową przychodzi do oddziałów. Tym nale- ży tłumaczyć wzrost siły liczebnej oddziałów na Ukrainie bez specjalnego przydzielania nowych jednostek bojowych.
- b/ Częste przesuwanie oddziałów specjalnie na Ukrainie jest wywołane obawą przed agitacją ze strony ludności miejscowej. Mimo to stwierdzić trzeba, że oddziały wojskowe powoli lecz dość systematycznie napływają na teren po- graniczny Rumunii i Polski. Oddziały te jednakże są wcielane do istniejący- już formacji, tak, że o kasadniczy Ordre de Bataille od końca maja pozostał prawie nie zmieniony, nie licząc przesunięć lokalnych. Mogłoby to także ś- świadczyć o obawie przed ruchem powstaniowym z jednej strony, a z drugiej przed udzieleniem mu czynnej pomocy ze strony polskiej.

4/ Ruch powstaniowy.

- a/ Mimo zmniejszenia się ognisk powstaniowych z powodu żniw, agitacja powstań- czych nie słabnie. Rząd Sow. Ukr. zdał sobie z tego dokładnie sprawę, odma- wiając kategorycznie dostawy zboża dla centralnej Rosji. Oświadczenie to jest ^{niezwykle} pewnym krokiem nieposkuszeństwa Rządu Ukr. w stosunku do Moskwy.
- b/ Powstania same są prowadzone przez kilku przywódców, których oddziały pod jedną firmą operują w różnych oddalonych od siebie miejscowościach.
- c/ Otrzymano dokładniejsze dane o ruchu powstaniowym. W Olgopolskim powiecie ataman Łycho zagospodarował się na stałe w Obodówce/mająt. Sobanińskich/ i z kilkoma tysiącami ludzi operuje wspólnie z Zabołotnym i Gnidą. Powsta- cy tam są dobrze zorganizowani, wojskowo dyscyplinowani i dobrze prowadzą agitację przy pomocy drukowanych odezw. W związku z ich agitacją fabryki w okolicy są nieczynne. Dla zlikwidowania ruchu powstaniowego w Olgopole- skim został wysłany z Kijowa oddział w liczbie 600 ludzi z kom. Kowalenką.

Kowalenką i komisarzem Iwaniewem.

CZĘŚĆ IV-ta WEWNĘTRZNA I ZWĘTRZNA SYTUACJA W ROSJI SOWIECKIEJ.

- 1/ Katastrofy żywiołowe w Rosji, więc grożąca klęska głodowa w central-Rosji, bardzo średni urodzaj na Ukrainie i cholera dostająca się już na teren zachodni wywołały odpowiednie zdenerwowanie w Moskwie. Rząd Sowietcki poszukuje platformy, by w tej rzeczywistości ciężkiej sytuacji porozumieć się ze swymi wrogami wewnętrznymi. Pierwszą ofiarą kompromisu padł Dzierżyński, któremu przydzielono sprawy komunikacyjne, a Czeka podporządkowano Krylence Komis. Spraw., który jakok zacięty wróg Cz.K. może wywrzeć teraz odpowiedni wpływ
- 2/ w kierunku zmniejszenia jej kompetencji.
Pówracając do Dzierżyńskiego zaznaczyć należy, że w czasie jego rządów na kolei wzógł się czasowo ruch pociągów ze szkodą dla taboru który jego wymianom nie nadążał. W rezultacie tabor z każdym dniem zmniejsza się.
- 3/ Sowiety w celu uzyskania pomocy za granicą przedstawiają klęskę nieurodzajów w rozmiarach przechodzących stan prawdziwy, tak samo okraszają cholera na 270000 wypad./ w Kijowie skonstatowano 18 wypadków cholery/.
- 4/ Równocześnie ze zmianami w centralnym Rządzie Sow. powstały tarcia pomiędzy Kaleninem/premier/ z jednej, a Trockim i Leninem z drugiej strony. Przyczyną zatargów są nadążycia władzy ze strony Sownarkomu
- 5/ O mniejszej sile czy też kompromisie Rządu Sow. świadczy fakt, że ostatnia ankieta dała o wiele mniejszy procent komunistów, niż poprzednia, tak n.p. ze sztabu generalnego zadeklarowała się tylko pięciu członków, jako komun. w tej liczbie Kamienjew i nowo mianowany attache wojskowy w Kownie .
- 6/ Równocześnie wybuchł pierwszy zatarg z Rządem w Ukrainy Sow. na tle dostawy zboża. Rząd Ukraiński chcąc przeszkodzić powstaniu i zyskać popularność musiał odmówić dostarczenia żywności. Faktem tym została Moskwa zaskoczona.
- 7/ W związku z wyżej podanym stanem wewnętrznym Rosji, Rząd Sowietów obawia się w razie wewnętrznych przewrotów interwencji Państw Sąsiednich szczególnie Polski i Rumunii. By tego uniknąć dyplomacja Sowietcka stała się z jednej strony Polskę izolować, z drugiej wywołać wewnętrzne zamieszki, któreby ją upoważniały do koncentracji wojsk na Ukrainie uniemożliwiającej powstanie Ukr. a wojsko polskie zajęły na froncie wewnętrznym. Liczą przytem na równoczesne skorzystanie z dużych urodzajów na Wołyniu.
- 8/ Zarazem miałyby to uniemożliwić Polsce mieszanie się w sprawy wewnętrzne Rosji. Jako główna podstawa antypolskiej agitacji czerwonej armii jest rzeko
Rząd/ na chęć Polski do okupacji części Rosji. W związku z sytuacją polit. na Woł.
ow. wiedząc, że
9/ Przewrót bolszewicki na tle komunistycznym jest tu mało prawdopodobnym
podstawia hasła
podstawia hasła nacjonalne Ukr. które znajdują posłuch u niektórych u niek
których przywódców. Przywódcy ci pod temi hasłami dążą do powstania na Wołyniu
niu przed ogólnym powstaniem na Ukrainie.

- 10/ Analizując politykę wewnętrzną Rosji dochodzi się do wniosku iż ostatnia nota wysłana do rządu polskiego miała na celu zademonstrowanie na zewnątrz siły Sowietów nieistniejącej wewnątrz. Przypuszczenie to potwierdzają ludzie stojący blisko sfer rządzących. Sowieckich.
- 11/Co do treści rokowań w Marienburgu pod Rygą danych niema. Przypuszczać można że miały one na celu zabezpieczenie się ewent. przeszkodzenie przystąpieniu Polski do związku Państw Nadbałtyckich.

J. Piłsudski

ADJUTANTURA GENERALNA
NACZELNEGO WODZA
L. dz. 8131 J₂
Wpłynęło dn. 21. IX 1921 roku
Wyszło dn. — 1921 roku
Załączników.....